

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع: حیل شرعی تخلص از ربا/القول فی الربا

روایاتی از باب ۹ از ابواب احکام عقود وسائل الشیعة به عرضتان رسید که دلالت داشتند بر اینکه ائمه علیهم السلام العیاذ بالله ربا را تجویز می کردند! امام رضوان الله علیه می فرماید این روایات با شأن و مقام ائمه علیهم السلام سازگاری ندارد و معصوم هیچوقت این کارها را انجام نمی دهد و تجویز نمی کند، ایشان چند مثال می زند من جمله اتیان نساء من الخلف که اهل سنت به ما می گویند شیعه قائل به جواز است و حال آنکه قائل به جواز در میان ما خیلی کم هستند و روایات مربوط به این مورد (اتیان النساء من الخلف) نیز در باب ۷۲ و ۷۳ از ابواب مقدمات النکاح ذکر شده اند، بنابراین روایات مربوط به تجویز ربا را قبول نداریم چراکه اولاً دلالت دارند بر مطلبی که نتیجه اش همان حلّیت و تجویز ریاست و ثانیاً این ظلم به اشخاص و مستضعفین است و گفتیم که ظلم عقلاً قبیح و شرعاً حرام می باشد بعلاوه فرقی ندارد که این در عقد شرط شود یا داعی و انگیزه باشد چراکه عرف متشرعه اینها را در شأن امام معصوم نمی داند بنابراین روایات مذکور مردود می باشند و همچنین حیل تخلص از ربا که ذکر شده اند نیز مردود هستند زیرا ربا مصداق ظلم و فساد است و چیزی که ظلم و فساد باشد مخالف کتاب و سنت است و طبق فرمایش ائمه علیهم السلام زخرف و باطل است و باید به دیوار کوبیده بشود و صاحب وسائل روایاتی که بر این مطلب دلالت دارند را در کتاب

القضاء و در باب ۹ از ابواب صفات القاضی ذکر کرده که برای نمونه خبری را می خوانیم، خبر این است: ﴿وَعَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا، عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ، عَنِ يَحْيَى الْحَلِيِّ، عَنْ أَيُّوبَ بْنِ الْحَرِّ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ: كُلُّ شَيْءٍ مُرْدُودٌ إِلَى الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ، وَكُلُّ حَدِيثٍ لَا يُوَافِقُ كِتَابَ اللَّهِ فَهُوَ زَخْرَفٌ﴾^۱.

امام رضوان الله علیه بعد از ذکر روایات مذکور که دلالت بر تجویز ربا توسط ائمه علیهم السلام داشتند می فرماید این روایات مانند روایات "بیع العنب لمن يعلم أنه يجعل خمراً" می باشد لذا تنها روایات مذکور مخالف با سنت نبوی و کتاب الله نیستند بلکه روایات دیگری نیز داریم و شیخ انصاری نیز این روایات "بیع العنب لمن يعلم أنه يجعل خمراً" را در مکاسب ذکر کرده که از ائمه سوال شده و آنها فرمودند اشکالی ندارد و ما نیز این کار را می کنیم! درحالی که این بسیار عجیب است چون تعاون بر گناه حرام است و خداوند متعال نیز در قران کریم فرموده: ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَيَّ الْبِرِّ وَ التَّقْوَى وَ لَا تَعَاوَنُوا عَلَيَّ الْإِثْمِ وَ الْعُدْوَانِ وَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾^۲ و از طرفی روایات مذکور دلالت دارند بر اینکه "بیع العنب لمن يعلم أنه يجعل خمراً" جایز است و ائمه علیهم السلام فرمودند جایز است و ما نیز این کار را می کنیم!

روایات "بیع العنب لمن يعلم أنه يجعل خمراً" در کتاب التجارة و در باب ۵۹ از ابواب ما یکتسب به ذکر

^۱ وسائل الشیعة، شیخ حرعاملی، ج ۱۸، ص ۷۹، ابواب صفات القاضی، باب ۹، حدیث ۱۴. ط الإسلامیة.

^۲ سوره مائده، آیه ۲.

شده اند که یک خبر به عنوان نمونه می خوانیم، خبر این است: ﴿وبهذا الاسناد عن ابن مسكان عن محمد بن الحلبي قال: سألت أبا عبد الله عليه السلام عن بيع عصير العنب ممن يجعله حراما، فقال: لا بأس به تبعه حلالا ليجمعه حراما فأبعده الله وأسحقه﴾^۳، بقیه روایات را مراجعه و مطالعه بفرمائید.

روایاتی داریم که دلالت دارند بر اینکه اگر چوب را بفروشیم و بدانیم از آن صلیب درست می کنند حکمش چیست که ائمه علیهم السلام فرمودند جائز نیست، خبر این است: ﴿وباسناده عن الحسن بن محبوب، عن أبان بن عيسى القمي، عن عمرو بن حريث قال: سألت أبا عبد الله عليه السلام عن التوت أبيعته يصنع للصليب والصنم قال: لا﴾^۴.

بنابراین امام رضوان الله علیه در مورد روایات "بیع العنب لمن يعلم أنه يجعل خمرا" می فرماید مخالف سنت نبوی و کتاب الله هستند لذا زحرف و باطل اند و مورد قبول نیستند.

بقیه بحث بماند برای روز شنبه إن شاء الله تعالى... .

والحمد لله رب العالمين و صلى الله على

محمد و آله الطاهرين

^۳ وسائل الشیعة، شیخ حرعاملی، ج ۱۲، ص ۱۶۹، ابواب مایکتسب به، باب ۵۹، حدیث ۴، ط الإسلامیة.

^۴ وسائل الشیعة، شیخ حرعاملی، ج ۱۲، ص ۱۲۷، ابواب مایکتسب به، باب ۵۹، حدیث ۱، ط الإسلامیة.